

Helemaal niets doen graag!

*L. Hoogduin**

De president van de Engelse centrale bank Mervyn King heeft gezegd dat zijn belangrijkste ambitie is dat het monetaire beleid saai wordt gevonden. Daar is hij de laatste tijd niet zo goed in geslaagd. Toch is zijn streven ook een mooi streven voor het begrotingsbeleid. Tot nu toe scoort het beleid van minister Bos goed op dit criterium. Maar de kredietcrisis en de dreigende recessie in de Verenigde Staten (VS) hebben recent voor de nodige opwindning gezorgd. De president van De Nederlandsche Bank heeft gezegd dat bezuinigingsmaatregelen moeten worden voorbereid als de doelstelling van een begrotingsoverschot van 1% in 2011 door opstekende economische tegenwind uit het zicht lijkt te raken. Mark Rutte bepleitte juist het niet door laten gaan van voorgenomen lastenverzwaringen. Nu niet op deze wijzen reageren zou struisvogelpolitiek zijn, want het is volgens Rutte voorzienbaar dat er zwaar weer aankomt en dan moet een verstandige minister van Financiën wat doen. Dit roept twee vragen op. Wat zijn de vooruitzichten en wat is op dit moment de verstandigste reactie daarop?

De Nederlandse economie heeft een goed jaar achter de rug en heeft een sterke uitgangspositie. De werkloosheid is erg laag. De inflatie is de laagste van die in de eurolanden en de overheidsbegroting vertoont een bescheiden overschot. Als we door de achteruitkijkspiegel kijken zien wij een zonnig economisch landschap. Dat is belangrijk, omdat het betekent dat de Nederlandse economie tegenwind kan verwerken zonder gelijk in grote problemen te raken. Een fitte economie is minder vatbaar voor het overnemen van de economische malaise van anderen.

En die malaise is er. Het economische landschap dat voor ons ligt ziet er veel minder goed uit dan wat wij zien in de achteruitkijkspiegel. Wat betekenen een dreigende recessie in de VS en de kredietcrisis die sinds juli 2007 woedt voor de economische groei in Nederland?

De onzekerheid over het antwoord op deze vraag is groot. Het is op het moment van schrijven onduidelijk of de VS in een echte recessie zullen belanden. Een forse vertraging van de groei tot niet meer dan 1% lijkt in ieder geval onontkoombaar. De doorwerking van de lagere groei/recessie in de VS en de effecten van de kredietcrisis op onze economie zijn onzeker. Die effecten treden met vertraging op. Maar de kanalen waarlangs ze plaatsvinden, liggen voor de hand.

Tragere groei in de VS veroorzaakt een langzamere groei van de wereldhandel. En daar heeft Nederland als open economie last van. De kredietcrisis zorgt ervoor dat banken hun leningvoorwaarden voor consumenten en producenten verstrakken. Dat zet de consumptie van duurzame goederen en de investeringen ook hier onder druk. De onrust op de financiële markten tast gemakkelijk het vertrouwen van consumenten en producenten aan, met op termijn mogelijk een neerwaarts effect op de groei. Lagere koersen van aandelen en andere vermogenstitels kunnen via negatieve vermogenseffecten de Nederlandse groei beperken. Als de koers van de dollar door het ruime monetaire beleid in de VS daalt ten opzichte van de euro, verslechtert dat onze concurrentiepositie en na enige tijd zien wij dat ook terug in onze economische groei.

Lagere groei hier, zal met vertraging het Nederlandse begrotingsaldo lager doen uitkomen. Met hoeveel is gegeven alle onzekerheden op dit moment onmogelijk te zeggen. Maar moet Bos dan toch niet wat doen?

Neen! Het Kabinet heeft afgesproken een norm voor de uitgaven te hanteren, die is gebaseerd op de gemiddeld verwachte economische groei van 2% per jaar. Tegenvallers mogen tot een verslechtering van het begrotingsaldo leiden totdat een tekort van 2% is bereikt. Dan moet worden bezuinigd om te voorkomen dat het tekort stijgt boven 3%, het plafond dat in Europa is afgesproken. Dat is verstandig beleid.

Nu hebben we nog een begrotingsoverschot. Bos kan dus voorlopig op zijn handen blijven zitten. Daarmee zorgt hij voor een stabielere ontwikkeling van de Nederlandse economie dan bij het paniekerige beleid van Rutte het geval zou zijn. Dat is wijs en met struisvogelpolitiek heeft het al helemaal niets te maken!

Zalm heeft vaak gesteld dat een minister van Financiën een gemakkelijke baan heeft. Hij hoeft alleen maar "neen" te zeggen op alle verzoeken die hem bereiken om de belastingen te verlagen of de uitgaven te verhogen. In de huidige omstandigheden is de baan van Bos op het oog nog gemakkelijker. Want hij hoeft helemaal niets te doen. Dat klinkt weliswaar erg simpel, maar niets doen blijkt in de politiek vaak veel moeilijker dan actief te zijn, hoe schadelijk dat laatste ook kan blijken te zijn.

Lex Hoogduin

*Global Chief Economist Robeco